

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauina[e] Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Si in communi eademque causa &c. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Pauli de Castro Prima super Codice.

Cessat restitutio, quia ex suo officio praesumitur iudicem procurasse ne quid a debitore doli aut fraudis in pupillam committeret. vñ rō quare eo casu restitutio cesset, manifeste sumi poterit.

quā reperitur deceptus, censetur sui facilitate deceptus. Quia si fuisset maior, cautius forte fecisset quā tūc fecerit, etiam cū tutor re, & cū iudice iuxta illud vulgare. † Plus videt fatuus de facto suo, quā sapiens de alieno. Et nō quia istud dubium nō mouetur per doct. In glos. ibi. [sol. precipit.] Tu dic q̄ ibi in actu necessario: vt in solutione debiti: in qua si interuenit iudicis auctoritas cessat beneficiū restitutionis. hic in actu voluntario. Item ibi in libera. quā est fauorabilis. hic in obligatione, quā est odiosa. In gl. quā incipit. [sed non videt.] Ista gl. per ea quā dicit intelligit tex. in secundo casu. q̄ tunc ei consulatur: scilicet per beneficiū restit. in integ. quod cōpetit vtrique: & tūc cadunt ea quā tūc guntur in glo. Sed aduertendum: quia si iste intellectus est verus diuersis temporibus, tollent ista resti. quia minori non currit tempus restitutionis petendae nisi post completam minorē aetatem. Sed fideiussori statim incipit currere secundū Bald. Quod autē glo. hic in fi. dicit resti. in integ. concurrere cum alia actione ordinaria ex eodem contractu. verum est quādo tendunt ad diuersa: ita loquitur tex. quem gl. allegat in l. in causā. la. ij. §. Pompo. ff. de vt ibi not. Bar. sed ad idem nō possunt concurrere: quoniam offic. ord. non patit secum extraor. iuxta plenē not. in l. in puñciali. ff. de ope. no. nun. An autem beneficiū restit. concurrat cum exceptione. text. videtur q̄ non. s. tit. prox. l. ij. dum dicit nec cōtra senatuscon. & c. vbi restitutio nō datur ei qui habet exceptio. maceo. Sed gl. in l. in causā. la. ij. in fi. mag. gl. & etiam seq. glo. sentiunt contrarium. Cy. examinat. & non soluit. in d. l. ij. §. tit. j. & Bart. nō tangit. Sed tu dic p̄ cōcordia q̄ si per except. plenē prouidetur. restitutio necessaria non est: sed si non plenē, potest cōpetere. sicut dixi in actione de dolo. An cōcurrat cum exceptio. ne doli. s. de dolo. l. ij. & l. fi. ff. de tit. In gl. fi. quā incipit. [hoc odio illius.] Idic ista gl. similiter intelligit tex. quod vtrique subueniat per beneficiū resti. & primō format duas q̄ circa casum: scilicet quādo interuenit dolus empti. vñq̄ ibi. [Item in eo.] postea duas op. cōtra primū casum, quādo nō interuenit dolus circa primā q̄. notandum q̄ text. videt velle q̄ vterq̄ possit petere se restitui in integ. ex sua persona. Sed glos. querit. quid si solum minor petijt, & fideiussor non petijt. & forte lapsum est tempus petendae: an restitutio concessa minori prosit fideiussori glos. secundū Bartol. respondit solenniter. quod prosit quantum ad exceptionem sibi parendam: non vt eius obligatio tollatur ipso iure. Sed si hoc vult, debet petere ex sua persona secundū Azo. licet hoc videatur mirabile. Accu. Mihi videtur quod Azo. praesupponit tria. & quodlibet eorum malē. Primō praesupponit quod fideiussor habens exceptionem ex restitutione concessa minori, possit petere restitutionem, quod videtur falsum: quia debet sibi sufficere exceptio, per quam sibi plenē prouidetur. vt in l. ij. §. titulo primo. Item praesupponit quod per restitutionem concessam: fideiussori tollatur omnis obligatio ipso iure: quia ipse tenetur. qd̄ etiam est falsum: quia cum non fuerint inducta à pratore, non possunt tolli p̄ beneficiū pratoris: sed aduersus eas exceptio nem parari: vt §. dixi, vnde cum habeat eam ex restitutione concessa minori, non expedit quod aliam consequatur ex noua restitutione: quia esset superfluum. Item tertio, vult ista glos. q̄ iste fideiussor restituatur: sed intelligendo text. vt intelligit glos. praece. quod hic restituatur minor ad rem quam tradidit, non est opus fideiussori. alia restitutione: vnde puto text. debere intelligi gl. quod vterq̄ iuuetur de iure communi sine restitutione: nisi prouentum esset ad traditionem: prout intelligit glos. praece. & tunc ipse minor indigeret restitutione: sed fideiussor non: quia est tutus exceptione.

Si tutor vel curator interuenierit.

Rubrica.

Minor si fuit lesus in contractu in quo interuenit auctoritas tutoris, vel curatoris, habet etiam actionem ordinariam tutele, vel negotiorum gestorū contra ipsam tutorem vel curatorem ad recuperationem damni sui, quando fuerunt in culpa.

Si tempora restitutionis petendae suffragantur, est in electione minoris an agat contra tutorem vel curatorem, an petat restitutionem.

Quod per electionem unius uice non praesudicatur alteri, quando in illa succubuit.

LEX

I.

Siam puberes. † Leges huius ti. quē omnes possunt simul legi. dicūt quatuor in effectu. Primū est quod interuentus tutoris vel curā. in actu pertinente ad minorem non impedit resti. in integ. si minor laedatur, siue geratur actus per ipsum minorem: cum auctoritate illorū, quo calu loquit. l. j. & ij. siue geratur per ipsos administratores: quo casu loquitur. l. ij. & l. fi. simile. s. tit. j. l. fi. vbi etiam interuentus iudicis non impedit restitutionem. Vnde debatur contrariū, quasi non possit dici laesus sui facilitate qñ tales interueniunt, sed rñde vt ibi dixi: & hoc verū. etiā si tutor vel curator sit pater ipsius minoris emancipati: vt ff. eo. l. etiam. & in isto adhuc maior ratio dubitadi erat: quia diligentius praesumit pater se habuisse, quā extraneus. Est etiam verū. posito quod tutor vel cura. nullā culpā habeat: quia fecit actū ex quadā necessitate & bona fid. vt ff. eo. l. tutor vrgētibus. in prin. vbi est casus. Itē erat ratio dubitadi. qñ actus gerit per ipsum tuto. vel curato. quia edictū pratoris quod cōcedit resti. loquit de actu gesto cū minore: vt patet in l. j. §. j. ff. de mino. & tñ extendit ad gestum cū administratore administratorio nomine: vt in l. etiam. & l. fi. eo. Sed si pprio nomine: vt in l. pe. j. e. tit. vbi creditor non habuit respectum ad minorem. Sed solū administratorem. † Secundō dicunt istae leges q̄ ipse minor etiā habet actionē ordinariam tutele, vel neg. gest. cōtra ipsum tutorem vel curatorem ad recuperationē damni sui: quod intelligit: qñ illi fuerūt in culpa, nō aliter. Et potest esse vtile minori hoc: q̄ pot̄ esse q̄ est exclusus à bñficio restitutionis ppter lapsum tēporis: vñ tūc habebit recursum cōtra administratorem, qñ ille actiōes ordinariē cū sint personales, durāt xxx. ann. & hoc voluit ista lex in fi. † Tertiō dicit q̄ si tpa restōis petendae suffragant, est in electiōe minoris: an petat restōis: an autē cā omīssa agat cōtra tutorem vel curato. vt in ista l. j. in prin. & in l. ij. & fi. & sic remediū extraordinariū pot̄ concurrere cū ordinario, qñ competūt cōtra diuersos. & etiā dantur ad diuersa: & ad hoc semper allegatur. l. ij. & fi. contra quas gl. in d. l. fi. format aliquas oppo. sed oēs solue vnmodo, quod leges allegatē in contrariū loquuntur contra eundem, vt non possint ambo concurrere: & etiā qñ ad idem. Est etiā speciale in instantia iudicij: vt non de electiōe, sed primō agatur contra administratorem & in subsidium petatur restitutio aduersus lapsum instantiē: vt in l. properandū. in fi. de iud. † Quartō & vltimō dicit. l. fi. q̄ per electiōem vnus vix non praesudicatur alteri. quod est intelligendū quando in illa succubuit. Sed si obtinuit: repellitur ab altera. nebis idem consequatur. Quod dic vt in simili not. in l. j. de fur. & nihil aliud boni est in istis legibus. Ista autē prima l. potest sic summari. Minor aduersus aditionem hereditatis restituitur, si tēpora restitutionis suffragantur: aliā a curatore recuperat. qui perperā auctoritatem accommodauit. h. d. in tex. ibi. [parentū hereditatem.] subaudi dñosam. In tex. ibi. [in ea grāte estis.] puta infra xxix. ann. In tex. ibi. [praesidē prouinciae.] subaudi & faciatis vos restitui aduersus aditionē. vt j. l. se. m. ab hære. per totū. In text. ibi. [expelsistis.] Dic & sic resti. petere nō pot̄. In tex. ibi. [curato. vestros.] subaudi q̄ praesisterūt auctoritatē in aditione hēditatis.

Si in communi eademque causa etc. Rubrica.

Potest quis habere ratum non suo nomine gestum, quantum ad sui praesudicium: ut non possit actum retractare: non in sui utilitatem: nisi in subsidium.

Minor aetatis unius ex socijs, quando prosit alijs.

Ratificatio facta post minorem aetatem, praesudicat.

LEX VNICA.

Nec si. † Factum vnus ex socijs habentibus rebus non nocet: sed si consenserint, nocet. Sed restitutio vni concessa ratione aetatis, alijs maioribus non prodest. h. d. Certē etiā si sint omnes minores, restitutio concessa vni, alijs nō pdest: quia quilibet habet eā ex sua persona: potest ergo quilibet petere se restitui. In tex. ibi. [mi nuere potuit.] praesudicat ergo sibi, & non vobis: vt in l. per fundum. ff. de ser. rusti. pradi. In text. ibi. [comodastis.] pot̄ ergo quis ratum habere non suo nomine gestū: vt hic patet iuncta gl. quā incipit. [etiam non nomine fratrum.] & hoc quantum ad sui praesudiciū, vt non possit actum retractare: vt in l. si fundus. §. j. ff. de pig. non quantum ad sui utilitatem: vt ex ratificatione faciat negotium suum, & acquirat actionem neg. gest. vt in l. si pupill.

populi. §. sed si ego. ff. de neg. ges. nisi in subsidio, vt in l. si. eo. ti. &
mater. j. de rei ven. cum ibi plenē no. & ff. si cer. pet. l. si quis ser-
uum. j. In glos. mag. ibi. [l. si communem.] Doct. dicūt q̄ minor
etiam vnus ex socijs bene pōt prodesse alijs socijs. ne seruitus vel
aliquid ius indiuiduum tollat p̄ non vsum, vel p̄ p̄scriptiōem.
ita loquit̄ illa l. cum enim nō possit tolli contra minorem seu pu-
illum p̄pter p̄uilegium etatis, tota conseruaē. & sic etiam quo-
ad socios: cum diuisionem non recipiat. Sed si poneremus illam
seruitutem fore perditam aliqua ratione: vt quia omnes simul res-
tituerūt: & postea vnus ratione minoris etatis restitueretur
ad ipsam recuperandam: talis restitutio nō p̄deset socijs: quia fa-
cilius conseruaē in esse, quam postquam p̄dita esset recuperare. ar.
parte furioso. cum ibi not. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & p̄-
pter materiam restit. in integ. quæ est beneficium personale. Sed
qualiter poterit restitui hæc seruitus ad fundum cōmunem vni,
quo restituaē etā alijs: cū p̄ parte fundi, p̄ indiuiso constitui nō
possit: vt in l. pro parte. ff. de serui. Dicit Pet. q̄ non restitueretur
substantia seruitutis: sed commoditas: tenebit enim aduersarius
pati q̄ ille restitutus vtatur seruitute per fundum suum ad fun-
dum cōmunem: sed nō tenebit pati q̄ alij vtant̄: & hoc pōt fieri:
vt in l. per fundum. de ser. rus. p̄ædi. Raph. dicit q̄ si hoc esset, mi-
nor ille non esset plenariē restitutus: quia non ad ius reale serui-
tutis sed ad personale commoditatem, quæ extingueret̄ cū glo-
na: vt patet ex ipso not. Sed cū restitutio debeat reddere quod ab-
stulit: restit. vt in l. quod si minor. §. restitutio. ff. de mino. & l. actio
indivisius reale, restitutio debet ius reale reddere. id est, substan-
tiam seruitutis: hoc autem facere non pōt quo ad vnum, quin fa-
ciat etiam quo ad alios: Ideo tenet cum glo. quæ sentit quod resti-
tutio alijs prodest. & subtiliter mouetur. Item in seruitute propter
indivisibilitatem sententia lata pro vno alijs prodest: vt in l. loci
compos. §. si fundū. ff. si ser. ven. Aliæ ll. allega. in glos. loquuntur
in diuersis casibus: In gl. ibi. [Item no. quod quidam signant cō-
trarium huius.] Subaudi. scilicet, in ver. [nam si cognitis.] dum
vult quod ratificatio facta post minorem etatem, noceat ratifica-
tibus: nam si tempore transactionis erant minores, videtur q̄ nō
noceat: cum debeat inspicere principium: & non finis: vt in §. scio.
quem gl. allegat pro contrario. si enim ratificassent in mino. etate.
nō p̄iudicaret eis in effectu. quia saltem restitutionem haberent,
ergo idem si post. Glos. dicit cōtrarium: q̄ ista l. non dicit quādo
isti essent minores tēpore transactionis vnde non curat an essent
minores, vel maiores: & q̄ etiam si erāt minores: ratificatio facta
post m. etate. p̄iudicaret eis & aduersus eā nō habet restitutionē.
Nec cōtrarium. quia loquitur in his quæ habent necessariā
consequentiam ad principium quod hic non est: non enim te-
netur ratificare si nolebant: vnde nō trahitur retro. Nō sunt alia

Si aduersus rem iudicatam. &c.

Rubrica.

1 **S**ententia qualiter posita possit pro parte ualere, & pro parte rescindi? sicut
in testamento.
Rursum quod non ualeat sententia, nisi sit soluta gabella ad rationem sex denariorum
pro libra & lata sit sententia in c. & nō fuit soluta gabella nisi pro quinquaginta,
q̄ in totum sit sententia nulla.

1 **I**tem, potest ualeat instrumentum nec fidem faciat, si continet maiorem summam
in quinquaginta nisi sit registratum in libro communis, & aliquod instrumentum
sit in totum & non registratum. an saltē faciat fidem in quinquaginta? c. nu. 4.

4 **D**atus fidei iura quingentos aureos sine insinuatione: an saltem teneat in quingentis?

4 **I**tem, palter habeat tres partes, & an continueat sententiam?

4 **I**tem, appellatio, an continueat sententia?

4 **I**tem, merum ponitur pro sententia diffinitiva, interdum pro ultima uoluntate.

4 **A**liquis gesta cum maiore non datur restitutio nisi haberent necessariam cōsequentiā
ad grā in minori aetate.

7 **P**rofiti quando conceditur restitutio aduersus sententiam.

7 **S**ententia lata in parte iatū, quādo ualeat licet regulariter debeat ferri super tota sum-
ma p̄tite.

1 **A**liquis restituitur propter impedimentum proueniens ex absentia, qualiter &
quomodo illud idem impedimentum duret: postquam reuersus est.

LEX

I.

MInus. † Iste tit. habet locum in sententijs diffinitio-
nis: sed i interlocutorijs videt dicere In-
no. in c. corā. de resti. in inte. q. minor nō restituit.
Sed Io. An. dicit distinguendū: an interlocutoria
inferat graue p̄iudiciū: al' secus. & hoc dicit ista
Minor restituitur aduersus sententiam diffinitiuam latā cō-

tra se. tpe minoris ætatis, si ex ea læsus est. Secus si sit lata post minorem ætatem com-
pletā: licet totū iudiciū fuerit agitatū tpe mi-
noris ætatis. h. d. singu. est, & aliquantulum
subtilis secundū Bar. Venio ad casum. † In
tex. ibi. [consecuti.] sic ergo erat facta exe-
cutio in illis quinq; in quibus erat facta cō-
dēnatio: & nihilominus possunt isti mino-
res petere restōnem pro alijs quinq; in qui-
bus fuit sc̄ta absolutio. & sic possunt inīam
pro parte approbare, & p parte reprobare
secundū Bart. ar. contra in l. cum quæris. ff.
de admī. tu. Sed ibi in gestis à tutore: & est
alia ratio q̄ hic. Item ex hoc sequit̄ q̄ inīa
pōt ex postfacto p parte valere, & p parte
rescindī: sicut in testō: vt in l. circa. ff. de iof.
test. sed à principio nō pōt p parte valere: &
p parte nō. licet sit lata sup̄ re diuissibilis: q̄a
inīa de se est indiuisibilis, quō ad validit̄-
tem: vt no. ff. de iurif. om. iu. l. si. p. glo. p. l. in
hoc iudicio. ff. fami. erc. vnde dixit Bal. si di-
cat itatutum q̄ nō valeat inīa nisi sit soluta
gabella ad rationem sex denariorū p libra,
& lata sit inīa in c. tñ nō fuit soluta gabella
nisi pro quinquaginta, q̄ in totū erit sentē-

3 tia nulla. & his diebus fui interrogatus in simili. ¶ Si statutu dicat
q nō valeat instrumētū, nec fidem faciat si cōtinet maiorē sum-
mam de quinquaginta, nisi sit registratū in libro cōis. & quoddā
instrūm erat de c. & non erat registratum. volebat pars vti eo sāl-
4 tē in quinquaginta. ¶ Quærebatur an posset. & p parte affirmati-
ua facit. l. lancimus. j. de dona. vbi nō valet donatio vltra quingē
c tos aureos, sine insinuatione. & tñ si cōtinet maiorē summā, nō
vitiatur. Item in quingentis: licet vitiē in eo quod s. est. qā sum-
ma est diuisibilis p se. vnde vtile p inutile nō debet vitiari. In cō-
trarium facit determinatio Bal. hic. sed Bald. loquit in summa q
per se est diuisibilis. non sic in instrū. Facit quod plenē no. in l. si
ipsonus. §. generaliter. ff. de do. inter vi. & vxor. Et vide quod cir-
ca hoc not. per Cy. in l. j. §. de erro. cal. & no. i. l. ij. §. de re iū. In tex.
ibi. [habere actionem.] Subaudi prēmisa tñ ref. in integ. Sed mi-
randū est, vt restō cōcedat ratione læsionis contingentis ex fra-
gilitate ætatis, si minor fecit oēm diligentiam: quare restituit a d-
uerius in iām. Respondeo propter dolū vel imperitiā iudicis: si-
5 cut propter dolū partis aduersæ: vt s. de fide instr. l. fi. ¶ In tex. ibi.
[si tempore iudicij.] gl. exponit, scilicet totius. nam iudiciū habet
tres partes. i. principiū in cōtestatione. medium in pbatōnibus:
& finē in inia: vt j. de iud. aut. ad hæc. & sic appōne iudicij con-
tinet inia. nō sic videt cōtineri appellatiōe actorū per l. ij. §. vt lit.
d pen. in prin. in alternatiua q ibi ponit. Sed cōtra d videntē tenere
Doct. p l. actorū. ff. de re iud. & not. in add. Spec. in tit. de sen. §. j.
vel exponit iudiciū. i. inia. & sic ponitur totum p parte: vt col-
ligitur ex tex. qui sequitur. [sentētia plata est & c.] Et sic no. q in
terdū iudiciū ponit p sentētia diffinitiua. Interdū p vltima vo-
luntate: vt cū dicimus iudiciū testatoris. In tex. ibi. [vobis largi-
tur.] vt quia estis adhuc infā minorē ætatem, vel infā quadri-
6 nium quo peti restō. ¶ In tex. ibi. [in iā prolata.] Sub. intellige etiā
si p vnā diē post completam minorē ætatē sed m gl. qm aduersus
gesta cū maiore nō dat restō: nisi haberēt necessariam cōsequen-
tiam ad gesta in minori ætate: vt in l. ij. §. scio. ff. de mino. Ideo d
cit hic. Bar. no. q si ista inia absolutoria i quinq; fuisset lata ppter
defectū cōmissum i minori ætate: quia pbaissent nisi qnq; q erat
cōclusum in causa. & sic iudex habuit necesse in iām ferre: & tūc
isti restituerēt. licet lata esset tpe maioris ætatis: sed ista lex debet
intelligi qn isti minores nō cōmiserūt defectū tpe minoris ætatis:
sed defectus pcessit a iudice. tūc em licet hēret iudex necesse sen-
tētiā ferre, postq cognouit de cā. l. de qua re. ff. de iū. nō tñ habebat
necesse sic ferre. & in hoc inia ista nō habet necessariā conse-
quentiam ad gesta in minori ætate. Ideo nō trahit retro: vt videat
7 lata in minori ætate: vt dixi in l. p̄ce. ¶ In tex. ibi. [iterato eandem
& c.] No. secundū Bar. qā ista l. vñ ponere practicā qn cōcedit
restō aduersus in iām: vt debeat dūtaxat rescindi inia q obstatat:
& iudiciū debeat de nouo iterari, & noua instātia inchoari corā
iudice cōpetēti. Et istud est vtile: quia pōt esse q iudex q restituit

¶ Minor restituitur. Adde gl. in c. ex parte. de resti. spolia.

¶ Pro parte valere.
Adde Ang. in l. san-
cimus. in primo not.
C. de pac. Car. zaba.
in c. Raynutius. in ij.
no. de test. Abb. & fe-
lyn. late in c. cum in-
ter. extra de re iudic.
Franc. Cur.

¶ Donatio ultra quingentos aureos. Adde Ioan. Andr. in addi. Spe. tit. de instru. edi. in §. porrò.

C Sed contra. Quod senectia contineatur appellatione actorū. Adde Bart. in l. neq. s. in fraudem in fi. ff. de iure fil. Franc. de Arc. & ibi Lanfran. de brixii in c. quoniam contra. de proba. do. Anto. & doc. in cap. prudentiam. de offic. deleg. Bald. & ibi ad dita. fil. h. s. v. lit. pē. Franc. Curt.